

2. Офіційний сайт Об'єднання «Укрхлібпром» [Електронний ресурс]. — [http:// www.ukrhlbprom.gov.ua](http://www.ukrhlbprom.gov.ua)
3. Офіційний сайт Мінагрополітики України [Електронний ресурс]. — <http://www.minagro.gov.ua>
4. Офіційний сайт Всеукраїнської асоціації пекарів [Електронний ресурс]. — <http://www.vap.gov.ua>

УДК 336.71

Л. А. Бондаренко,

к.е.н., доцент кафедри банківської справи,
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

КРЕДИТНА ПІДТРИМКА АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ: НЕОБХІДНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Інвестиційним кліматом у вітчизняному агросекторі переймаються усі його учасники, оскільки ця галузь наразі є пріоритетною в українській економіці і має потужний потенціал, який без залучення нових грошових капіталовкладень сповна розкрити неможливо. Однією із форм залучення фінансів є банківський кредит, але в аграрному бізнесі України ситуація з кредитуванням складна — з багатьох причин банки упереджено ставляться до видачі кредитів сільгоспвиробникам.

На сьогодні в Україні із 176 банків лише близько 20 практикують у своїй діяльності надання послуг з агрокредитування. На них наразі припадає до 80 % сільгосппозик. Кредитний портфель в аграрній сфері сягає майже 6 % загального кредитного портфеля банків [1]. Якщо проаналізувати сучасний ринок, то основними кредиторами, окрім банків, виступають ще й кредитні спілки і так звані учасники маркетингових ланцюжків (компанії-виробники різних видів продукції — насіння, техніки тощо, які йдуть на зустріч аграріям і сприяють у не завжди посильному придбанні потрібних сільгосптоварів) [2].

На банківські кредити можуть розраховувати потужні агрохолдинги — маючи заставне майно, технології, великі площі, то для середніх і малих агроформувань така форма фінансування практично недоступна.

Але фахівці вважають, що саме цей сегмент аграрної галузі є надійнішими, оскільки потужні агрохолдинги взагалі важко назвати сільгоспвиробниками у повному розумінні цього слова. Це переважно бізнес-імперії вітчизняних і зарубіжних олігархів. Відтак, вони нестабільні, і в будь-який момент можуть бути перепроданими. Великі агрофірми на сьогодні обробляють лише 17 % сільгоспугідь [2]. Тоді як загальна кількість малих і середніх сільгоспвиробників в Україні становить майже 42 тис., вони обробляють 11 млн га земель, 54 % — найдрібніші аграрії з площами до 50 га. Найбільше їх знаходиться в Одеській, Миколаївській, Дніпропетровській, Кіровоградській, Запорізькій, Херсонській областях. Основний вид діяльності — рослинництво (78 % від загального обсягу виробленої продукції), овочівництво (19 %), тваринництво (менш ніж 3 %) [3].

Як показує досвід Польщі, середні та малі агроформування можуть успішно займатися агробізнесом і конкурувати на зовнішніх ринках. Основу аграрного сектору Польщі складають мікро-господарства, які обробляють по 5—10 га землі. Рентабельність польського сільського господарства сьогодні складає близько 40—50 %. Щорічне зростання виробництва продукції сільського господарства в Польщі нині складає 20 %. Такому динамічному розвитку агросектору країни сприяв вступ Польщі до ЄС [4].

Основними перешкодами на шляху отримання кредитів для аграрних підприємств є: недостатнє розуміння кредитних ризиків; коротка кредитна історія позичальників; відсутність досвіду — початкові стадії розвитку кредитування села в Україні; відсутність експертів кредитного ринку; недостатня підготовка або відсутність кваліфікованих фахівців, дефіцит ефективних (часообсяг-надійність) інструментів оцінки кредитоспроможності малих та середніх виробників; застарілі методи управління; високі процентні ставки; відсутність фінансових навичок та належного обліку в малих агропідприємствах; відсутність уніфікованої банківської політики; відсутність своєчасного доступу до всебічної ринкової інформації; низька рентабельність і нестабільний рух готівки в сільському господарстві; застарілі методи керівництва; слабка диверсифікація виробництва; дефіцит ліквідних гарантій; завищення розмірів застави; правове неврегулювання питань власності на землю; непрозорість ринку; відсутність стабілізаційних фондів (резервів); низький рівень розвитку інфраструктури тощо.

Проаналізувавши причини стримування агрокредитування, важливо окреслити шляхи їх подолання. Передусім фінансові інститути повинні:

- чітко визначити маркетингову стратегію, щодо агровиробників;
- використовувати нетрадиційні методи хеджування ризиків;
- доцільно відходити від обов'язкової вимоги великого заставного майна у забезпечення кредитування;
- працювати з сегментами, які добре знають своїх клієнтів (більше 20 років на ринку);
- розуміти всі процеси сільгоспвиробництва, відстежувати їх у поточному режимі, вміти їх передбачати, прогнозувати;
- налагоджувати партнерство з компаніями цільових груп сільгоспвиробників — постачальниками техніки, обладнання, насіння, різних послуг покупців продукції тощо.

Переваги для всіх учасників проектів співпраці в агрокредитуванні очевидні. Банки отримають сучасну ефективну методологію і практику агрокредитування, стратегічну підтримку; розширять кредитний, операційний і депозитарний портфелі. Вони одержать сегмент ринку малих і середніх виробників, найбільш пристосованих до теперішнього агрокредитування. При наданні додаткового стимулу та розвитку потенціалу аграріїв ця категорія клієнтів буде розширюватися. Компанії-учасники маркетингових ланцюжків зможуть збільшити продажі, розвинути клієнтську базу, оптимізувати власні фінансові потоки. Малі та середні виробники отримають краще фінансування, і, як наслідок, зросте ринкова частка агрокредитування.

Список літератури

1. Офіційний сайт НБУ / [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
2. Степанюк О. Агрокредитування: новий погляд, нові підходи / [Електронний ресурс] — <http://www.agro-business.com.ua/2013-03-29.html>.
3. Дослідження стану аграрної галузі / [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/fl>.
4. Луговий М. Польський досвід кредитування фермерів: використувати чи ні? / [Електронний ресурс] — http://www.kirovograd.net/economy/2013/4/12/polskii_dosvid_kredituvannja_fermerivvati_chi_ni.htm.